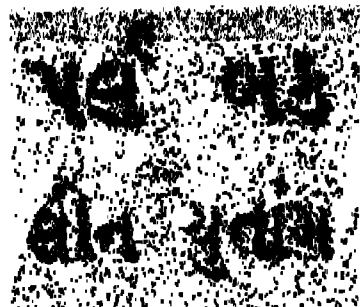

જામા અત્યુ કોષ વી-

હિંને
આજાદે કો

૨૩૮૭૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક 23590 કિંમત ૦-૨-૦

ગ્રંથનામ હિંદને આઝાદ કરો

તારીખ ૦૫-૨-૨૧, ૧૯૪૮

જંગમાં જીતવું હોય તો-
હિંદને
આઝાદ કરો

પર્લ બક
લીન યુતાંગ

શ્રી. બે આના

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીડાઈ-સંગ્રહ
૨૩૮૦૦

પર્લ બક

સાહિત્ય માટેનું નોબલ
પારિતોષીક મેળવનારી
આખા જગતમાં પહેલીજ
સ્ત્રી-લેખીકા પર્લ બક
ધરતી પરની તમામ
રંગીન પ્રજાઓની હ્રમદ્દ
છે અને ખાસ કરીને ચીન
અને હિંદ પ્રત્યે લડી
લાગણીઓ ધરાવે છે.
આજે હિંદના પ્રશ્ન પ્રત્યે
અમેરીકન પ્રજાનું ધ્યાન
કેન્દ્રિત કરવા માટે કુબેશ
ઉઠાવનારાઓમાં પર્લ
બકનું સ્થાન મોખરે છે.

આ સાથે આપવામાં
આવેલા બે લેખોમાં તેણે
ગારા શાહીવાદને ગંભિર
ચેતવણી આપતાં હિંદ
સહિત તમામ રંગીન
પ્રજાઓની મુક્તિ માટે
જે જોરદાર હિમાયત કરી
છે તે તદ્દન લાજવાબ છે.

(૧)

એશીયામાં જાતીય પ્રચારના જાપાની શસ્ત્ર અસરકારક નીવડવાનાં ચિન્હો જણાવા લાગ્યાં છે. આનું કારણ કંઈ એ શસ્ત્રનો અમુક ખાસ રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે એ નથી; પણ એ પ્રચાર એવાં માણસોમાં કરવામાં આવે છે કે જેમને ઇંગ્લેન્ડ અને અમેરિકાની પ્રજાઓનો કડવો અનુભવ થઈ ચુકેલો છે.

જાપાનીસો કહે છે કે, આજે પણ ગોરા ભોંકામાં રંગીનો સામેની સૂગ જેવી ને તેવીજ છે. ગોરાઓને હાંકી કહાડવાની પોતાની જેહાદમાં ટોકીયો રેડીયો રોજ રોજ સમગ્ર એશીયામાં પોતાના કાર્યક્રમ સંભળાવે છે. ગોરાઓ રંગીન પ્રજાઓનાં લશ્કરોનો કેવી રીતે પોતાના લાભાર્થે ઉપયોગ કરે છે તે તેઓ જણાવે છે, અને તેમ કરવામાં અમેરિકન લશ્કરી અધિકારીઓએ શીઘ્રીપીનો તરફ અને અંગ્રેજોએ હિંદી ફોર્સ પ્રત્યે ચલાવેલા ગેરવર્તનના દાખલા તેઓ ટાંકે છે. એશીયાનાં હિંતો જાપાન સાથે સંબંધ રાખવામાં છે અને નહિ કે બ્રિટન અને અમેરિકા સાથે-એમ જણાવી જર્મની પણ જાપાનને મદદ કરે છે. જાપાની પ્રચાર ફરી ફરીને હજાર રીતે જણાવે છે કે, ગોરા ભોંકા પાસેથી રંગીન પ્રજાઓએ ન્યાય અને સમાનતાની કોઈ આશાઓ રાખવાની નથી કારણ કે, આપણી સામેનો તેમનો રંભદેષ તેમના હાડમાં ઉતરી ગયેલો છે.

આ જાપાની પ્રચારમાં રહેલા ભયનો સ્વીકાર કરવો આપણે માટે વધુ ઠીક છે. સાચી વાત તો એ છે કે, દરપૂર્વમાં ગોરા-ઓએ પોતાના સાથીરૂપ મનુષ્યો પ્રત્યે ધણીજ વખત ન્યાય

કે શાશ્વપણુ વિનાનું વર્તન આદ્યું છે. આજે હવે એ સત્યનો સ્વીકાર ન કરવો એ માત્ર બેવકુશીભયું નહિ પણ ભયજનક છે, કારણ કે તેમાંજ આવતી કાલની જામગીરી પડેલી છે.

આપણામાંના જેમણે શાંગહાઇમાં એક ગોરા પોલીસને એક ચીના મજૂરને મારતો જોયો હશે, એક ગોરા નાવિકને કાબેમાં એક જાપાનીને લાત લગાવતાં જોયો હશે તેઓ તો આ જાખતમાં શંકા લાવીજ નહિ શકે. આપણામાંથી જેણે આવું નજરે જોયું હોય અથવા તો રંગીન લોકોના દેશમાં ગોરાઓની તિરસ્કારપૂર્ણ વાતો સાંભળી હોય તેઓ રંગીન ચહેરાપરનો ભયંકર, તીવ્ર ધિક્કાર અને કાળી આંખોમાંનું ઝનૂન ભાગ્યેજ ભુલી શકશે. આપણામાંનો એવો કોણુ બેવકુશ હશે કે ત્યાં લખાયલું ભાવિ વાંચી ન શકે? સૌથી વધુ ભયંકર બેવકુશી તો ગોરી પ્રજાના નાપાયાદાર વર્ગદ્વેષની છે. આને લીધે તો હલકામાં હલકો ગોરો માને છે કે કાળી ચામડી-વાળો રાજા હોય તો પણ તેની અવગણના કરી શકાય છે. હા, માત્ર હલકા લોકોમાંજ આવી બેવકુશી હોત તો બહુ રહેલાઈથી તે દૂર કરી શકાત, પણ આપણામાંના કેટલાક સારા અને શક્તિશાળીઓ પણ કેટલોક વખત એટલા બધા અંધ હોય છે.

માટે આ જાપાની પ્રચારની અસર પ્રત્યે બેપરવા ન રહેવાય. એશીયાની રંગીન પ્રજાઓમાંના જેઓ ખ્રિસ્ત અને અમેરિકા સાથે વફાદારીથી જોડાયલા છે, તેમને હાલ આ પ્રચારથી ખૂબ ચિંતા થાય છે એટલુંજ નહિ પણ અમેરિકાના કેટલાક રંગીન નાગરિકો જેઓ આ તહોમત ખોટું કહી શકે તેમ નથી, અને છતાં જેઓ વફાદાર રહેવા માગે છે તેમને પણ આ જાતનો પ્રચાર અકળામણુ કરાવે છે; કારણકે એવા લોકોને લાગે છે કે નાઝીવાદ મૃત્યુ સિવાય બીજું કંઈ આપવાનો નથી તો પણ

બ્રિટન સાથે અમેરિકાએ ભૂતકાળમાં જીવવા જેવું લાભ્યેજ કંઈ આપ્યું છે અને ભવિષ્ય માટે તો વચનો સરખાંચે નથી આપતા.

આપણા રંગીન ચામડીવાળા મિત્રો ઉતરાઈને કે અગાનમાં ધરી રાજ્યો સામે નથી લડતા. તેઓ જાણે છે કે હિટલરની હાર થાય, નાઝીવાદ કચડાઈ જાય અને જાપાન પોતાને દેશ સીધાવે ત્યારે પણ અમારે માટે તો યુદ્ધનો અંત નથી આવતો. રંગીન પ્રજાઓ જાણે છે કે તે ગોરાઓની પડખે રહી હાલ તેઓ લડે છે તેમનીજ સામે આઝાદી માટેનો જંગ કદાચ ચાલુ રાખવો પડશે.

ખીજ કશાને ખાતર નહિ તો સાદી સમજની ખાતર પણ ગોરાઓએ સમજવું જોઈએ કે નાઝીવાદનું પતન થતાં પણ તેમને માટેય યુદ્ધનો અંત નથી આવવાનો. તેમણે એ પ્રશ્નનો જવાબ આપવાનો છે કે ત્યારે અમારા રંગીન મિત્રો અમારા દુશ્મનો થઈ બેસશે? તેઓ બહુ ભયંકર દુશ્મનો નીવડશે એમ કહેવું એ કંઈ ખાલી ધમકી નથી. જે હાલના ધરી સત્તાઓ સામેના યુદ્ધમાં ગોરી પ્રજાઓ મન મુકીને લડે અને રંગીનો મન મુકીને ન લડે તો યુદ્ધને અંતે રંગીન પ્રજાઓની શક્તિ ઓછી ખર્ચાઈ હશે. આપણે આપણી નેકદિલોની સાબિતી નહિ આપીએ તો આ યુદ્ધ બાદ તુરંતજ નવું યુદ્ધ શરૂ થશે.

બ્રિટન સમજે કે ન સમજે પણ આપણે અમેરિકન પ્રજા-જનોએ તો સમજી લેવું ઘટે કે સામ્રાજ્ય અને શાહિવાદી વર્તનના અગાઉના સિદ્ધાન્તો પર રચાયેલી દુનિયા હવે અશક્ય છે. એ ટકીજ શકે તેમ નથી. જેની શરતો પાર પાડવા માટે તમામે અરસપરસ જવાબદારી ઉઠાવવાની હોય એવી તમામ પ્રજાઓ માટેની સાચી લોકશાહી માટેનો આપણો નિર્ધાર આપણે સ્પષ્ટ કરી દેવો જોઈએ. વળી “ પ્રથમ આપણે આ યુદ્ધ

જીતીએ " એમ કહીને આપણે એવો નિર્ણય યોરંભે નાખી ન શકીએ. આપણે રંગીન પ્રજાઓ પરનું આપણું વર્ચસ્વ કાયમ રાખવા માટેજ લડતા નથી, એમ આપણા રંગીન મિત્રોને ખાત્રી કરાવી આપ્યા વિના તો આપણે આ યુધ્ધ પણ જીતી શકીએ તેમ નથી. અને આપણા મિત્રોનો મોટો ભાગ તો રંગીનોનોજ છે ને !

રંગીન પ્રજાઓનો ભારે ધીરજનીયે હદ આવી ગઈ છે. અંગ્રેજો અને અમેરિકનો, જેવી આઝાદી અને સમાનતા ભોગવે છે તેવીજ આઝાદી અને સમાનતા માટે તેમનો પણ નિર્ધાર છે. પણ તેમનો નિર્ધાર વધુ જોરદાર છે કારણ કે, તેમાં ગોરાઓની હકુમત અને ચૂસણ તેમજ રંગદ્વેષ દૂર કરવાનો નિર્ધાર પણ છે અને એ નિર્ણયને કોઈ હથમચાવી નહિ શકે.

આપણામાં ડહાપણ હોય તો આપણે આ ઇચ્છાબળનો ઉપયોગ કરી શકીએ તેમ છીએ. ગોરા લોકો લોકશાહી સંબંધમાં જે બોલે છે તે મુજબ તેઓ વર્તવા માગે છે એવી ખાત્રી થવાથી પરદેશમાંની રંગીન પ્રજાઓને પોતાની તમામ તાકાતથી મદદ આપવાનો જેટલો ઉત્સાહ આવશે એટલો બીજા કશાથી નહિ આવે. હિંદમાં પણ હજી એવી આશા છે કે ઇંગ્લેન્ડ પોતાનું વચન પાળશે, પણ તેણે વચન તો આપવું જોઈએ ને ! દુનિયામાં સહેલી વસ્તુઓ બહુજ થોડી છે; પણ આપણે જે એશીયાની પ્રજાઓના આમ સમુદાયનું વલણ સમજતા હોઈએ તો હાલના સમયે સૌથી સહેલી વસ્તુ એ છે કે એશીયામાંના આપણા મિત્રો સાચી લોકશાહી માટે પોતાની તમામ તાકાતથી લડશે.

વોશીંગ્ટનમાં ચર્ચાએ પોતાના ભાષણના અંતમાં જણાવ્યું હતું કે, બ્રિટિશ અને અમેરિકન પ્રજાઓ પોતાની સલામતી

અને સર્વના લલાની ખાતર રૂવાબભેર ન્યાય અને શાંતિથી સાથેજ કરશે. આ શબ્દોમાં આપણા એશીયાવાસી મિત્રોને ભાગ્યેજ સંતોષ કે શાંતિ મળશે. રૂવાબભેર સાથે ડગ માર્કેટા ઇંગ્લેન્ડ અને અમેરિકા એ રંગીન પ્રજાઓને મારે તો પ્રચ્છડ ગોરા શાહીવાદજ હોઈ શકે અને આ શાહીવાદનો વિજય જાપાન તરફથી આવનારા ગમે તે ભય કરતાંયે વધુ ભયજનક છે.

બ્રિટિશ સામાન્યના ગોરા, અંગ્રેજી બોલતા પ્રદેશો સાથે અને બાગ્ગ જેઓ સાથે જોડાવા તૈયાર હોય તેમની સાથે અમેરિકાના જોડાણની જેઓ હિમાયત કરે છે તેઓ સીધાજ એવા ભયંકર યુદ્ધ તરફ આપણને દોરી જાય છે કે, જેવું આપણી કલ્પનામાં પણ આવી શકતું નથી. શરૂઆતથીજ પોતાને બાકાત રાખતા ગોરા, અંગ્રેજી ભાષા બોલતા દેશોના જોડાણ વિષે ચીન કે જે સૌથી જુની અને પ્રચ્છડ લોકશાહી છે તે શું ધારશે? આ પ્રમાણે લોકશાહીનો ઇન્કાર કરતા સમુહ તંત્રની યોજના આગળ ધપાવવી એ તો જાપાનને યુદ્ધ બારકસો અને બોમ્બરોની ભેટ કરવા બરાબરજ છે. આવા મર્યાદિત સમુહતંત્રથી તો આપણે હવેનાં યુદ્ધનાં બીજ વાવીએ છીએ એ તો માત્ર એટલેન્ટીકમાંજ જેટલી દુનીયા સમાઈ જાય છે એવા માણસોજ જોઈ ન શકે. હાલના સમયે એટલેન્ટીકમાંજ દષ્ટિને સમાવી દીધે ચાલે તેમ નથી.

આ યુદ્ધમાં અમેરિકા અને ઇંગ્લેન્ડ મારે કટોકટીની ધડી આવી પહોંચી છે. આપણા મિત્રો, હિંદ, ચીન, મલાયા અને રીલી-પાઈન્સ ભલે જાહેર રીતે ન કહે તો પણ પોતાના પ્રત્યે ગોરી પ્રજાનું વલણ સ્પષ્ટ કરવાની તેઓ રાહ જોઈ રહ્યા છે. આપણે નિર્ભેજ લોકશાહી, નિર્ભેજ ન્યાય અને માનવ સમાનતા પર સ્થાયલી સંપૂર્ણ શાંતિ ચાહીએ છીએ કે લોકશાહીનો લાભ તો માત્ર ગોરી પ્રજાઓ મારેજ અનામત રહેવાનો છે? આનો જવાબ

સ્પષ્ટ અને તુરત આપવો જોઈએ. આ પ્રશ્ન ઉડાવવો, કે જવાબ
ખોરંબે પાડવો એ નકારમાં જવાબ આપ્યા બરાબરજ છે.

અને હવે અમેરિકાએ પહેલ કરવી જોઈએ; કારણ કે
આપણે જાતેજ વિચાર કરવો જોઈએ અને પગલું ભરવું જોઈએ.
આપણે જો આપણા મિત્રોને ખાત્રી કરાવી નહિ શકીએ તો
પેસિફિકમાં અમેરિકાને જ્યારે મિત્રોની ખરેખરી જરૂર પડશે
ત્યારે તે એકલું પડી જશે.

ઇંગ્લેન્ડને સૌથી વધુ ચિંતા તો હિટલરની, તેનું બારણું
ઠોઠો રહેલા વરતીજ હોય એ સ્વાભાવિક છે. પણ આપણને
જાપાન તરફનો જે ભય છે તેના પ્રત્યે અંગ્રેજો પુરતી
ગંભીરતાપૂર્વક ધ્યાન ન આપી શકે તે સ્વાભાવિકજ છે. અને
જ્યારે ખુદ અમેરિકાએજ જાપાનના ભયની ગંભીરતા બરાબર
નથી પીછાણી અને હજીમે કોઈ એશીયાટીક પ્રશ્નોના પ્રશ્નનો
ગંભીર દ્રષ્ટિએ વિચાર નથી કરતું ત્યારે ઇંગ્લેન્ડને તો શું પડી
હોય? આજે પણ પર્લ હાર્બર અને મનીલા (ફીલીપાઈન્સનું
પાટનગર) આપણા અજ્ઞાનનાં ભયંકર સાક્ષી સમાં ઉભાં છે.
આ યુદ્ધનો અંત આવતા પહેલાં તો એવાંજ ભયંકર વધુ
સાક્ષીઓ પણ ઉભા થશે. જો ઇંગ્લેન્ડ પેસિફિકમાંના આપણા
ભયને પુરેપુરું ન સમજી શકે તો આપણે તો ભરમાવું નજ
જોઈએ. આપણે અમેરિકાને યુરોપ તેમજ એશીયા સામે
નજર નાખવાની છે અને આપણે કંઈ લશ્કરી તાકાતને બલે
કબજામાં રાખેલા મહાન પરાધીન રાષ્ટ્રના રાજકર્તાઓ તરીકે
ખડા નથી. આપણે તો એવા એશીયા સમક્ષ ઉભા છીએ કે
જ્યાં આપણી કોઈ જાતની જુની જામેલી સત્તા નથી. આપણે
તો પેસિફિક અંગે આપણા પોતાનાજ અંદાજ પર આધાર
રાખવો એ ખૂબજ ભયજનક છે; ખુદ આપણી જાત માટેજ

આપણે દૂર પૂર્વમાંના આપણા મિત્રોને સંપૂર્ણ લોકશાહી તરફની આપણી નેતાગીરીમાં વિશ્વાસ જમાવવો જોઈએ.

પણ અમેરિકા એવું નેતૃત્વ આપી શકે તેમ છે? એમ પણ દૂર પૂર્વમાંના મિત્રો પૂછે છે. જાપાન તો જોરશોરથી કહી રહ્યું છે કે આપણે એવું નેતૃત્વ લઈ શકીએ તેમ નથી. જાપાન તો શીલીપાઈન્સ, ચીન, મલાયા, હિંદ અને ખુદ રશિયામાં પણ ઘોષણા કરી રહ્યું છે કે, રંગીન પ્રજાઓ માટે અમેરિકામાં રાજ કરતી ગોરી પ્રજાઓ પાસેથી ન્યાય મેળવવાની કોઈ આશા નથી. એની ચોક્કસ સાબિતી તરીકે જાપાનીસો આપણે, ખુદ આપણી રંગીન પ્રજા પ્રત્યે, દાયકાઓથી અમેરિકાના નાગરિકો તરીકે જેઓ વસેલા છે તેમના પ્રત્યેના આપણા વર્તન તરફ આંગળી ચીંધે છે. એકએક હજારોની કતલ (lynching) દરેક જાતીય હુલ્લડ જાપાનમાં ખુશાલી પ્રસરાવે છે. અમેરિકન ખુશ્કી, તરી અને હવાઈ દેશોમાં રંગીન સૈનિકો અને નાવિકો પ્રત્યે રાખવામાં આવતો ભેદભાવ, આપણાં યુનિયનો અને રક્ષણ ઉદ્યોગોમાં રંગીન કામદારોને દાખલ કરવાનો ઇન્કાર, આપણા તમામ સામાજિક ભેદભાવો, એ સર્વ હાલ એશિયામાંના આપણા દુશ્મન જાપાનને ખૂબજ ઉપયોગી થઈ પડ્યું છે. “અમેરિકા તરફ નજર કરો” કરોડો કાનોને જાપાન સંભળાવે છે, “ગોરા અમેરિકનો તે તમને સમાનતા આપવાના હતા?”

ચોક્કસ હકારમાં કોણ જવાબ આપી શકે તેમ છે! રંગીન અમેરિકનો અને પરદેશોમાંની રંગીન પ્રજાઓ વચ્ચેનો સંબંધ સમજવાનો અમેરિકનોનો સતત ઇન્કાર, સતત અને ઇરાદાપૂર્વકનું અજ્ઞાન કે જે આ સંબંધની તપાસ પણ નહિ કરે એ સર્વ જે વફાદાર અને ચિંતાતુર અમેરિકનોને ભયજનક શક્યતાઓનો બરાબર ખ્યાલ છે તેમને અકળામણરૂપ છે.

આને પણ એથીઆની પ્રજાઓ રાહ જોતી, આપણી સામે મીટ માંડી ઉભી છે. આપણા રંગીન મિત્રો આપણા પ્રત્યે શંકાશીલ દ્રષ્ટિએ જોતા હોય, તેમને સાચી લોકશાહી આપવાના આપણા ઈરાદા સંબંધમાં તેમને શંકાઓ હોય તો તે માટે તેમને કેણુ દોષ દર્શાવે શકે? ક્રાન્તિનું અજ્ઞાન કે જે વિનાશ લાવવાની હદ સુધી ભયજનક નીવડ્યું હતું તેટલુંજ ભયજનક તેમની લાગણીઓ સંબંધેનું આપણું અજ્ઞાન છે; પણ આપણો ભય તો વિશિષ્ટ પ્રકારનો છે કારણ કે આપણી પ્રજાનો દશમો ભાગ રંગીન ચામડીવાળો (હજીસીઓનો) છે. રંગીન પ્રજાઓ અને લોકશાહી પ્રત્યેનો આપણો સંબંધ તો આફ્રિકા કે હિંદ જેટલો પણ દૂર નથી, એ તો આપણાં ઘરોમાંજ છે. આજે સૌથી તીવ્ર વફાદારીઓ રાષ્ટ્રીય નથી !

પણ અમેરિકનો, આપણો ભય, આપણી જવાબદારી, આપણી વિશિષ્ટ પરિસ્થિતિ સમજે તો પણ લોકશાહી માટે જોઈતી નેતાગીરી આપણે ત્યાં છે? તમામ માટે લોકશાહીની આપણી માન્યતા અને માત્ર થોડાજ માટેજ લોકશાહીવાળા આપણા વર્તન વચ્ચે આ ભેદ શાનો? એ દંભ તો નથીજ. આપણે અમેરિકનો દંભી નથી, જે કે કદાચ ઝીણી રમુજ બાબતોમાં આપણે દંભી હોઈએ ખરા. ગમે તેવા તદ્દન નકકામાં અમેરિકન સાથે વાત કરો અને તેમને જણાવો કે તે પ્રમાણિકપણે સમાનતા અને ન્યાયમાં તેમજ સર્વને લોકશાહી હક્કો આપવામાં માને છે. પણ તેની સાથેની વાતમાં રંગીન માણસોનો ઉલ્લેખ કરશો તો તમે ખુદ તમારા કાનનેજ નહિ માનો. તમે કહેશો કે હમણાંજ વાત કરતો હતો એજ આ માણસ હોઈ શકે નહિ. ના, ગોરાઓ પ્રત્યે રાખવામાં આવે છે એવુંજ વર્તન રંગીનો પ્રત્યે ન રાખી શકાય એમ જણાય છે. તમે પુછશો કે “કેમ?” ગોરા અમેરિકન પોતાનું માથું ખંજવાળશે. તે કહેશે કે “એ

તો એમને ફાવતુંજ ન આવે!" અને એમ કરીને આપણા હાલના દુરમનો જાપાનીસોને ખૂબજ સંતુષ્ટ કરે છે.

ત્યારે આ અમેરિકનને થયું છે શું? જવાબ સ્પષ્ટ છે. માનસશાસ્ત્રમાં જેને વિલકત વ્યક્તિત્વ કહે છે તે રોગ તેને લાગુ પડ્યો છે. તેનું એક અંગ પરોપકારી, આઝાદી પ્રિય, ન્યાયી છે; અને બીજું અર્ધઅંગ પરોપકારી હોય કે ન પણ હોય પરંતુ જુદી જુદી જાતિઓ પ્રત્યેના વલણમાં ચોક્કસપણે લોકશાહી વિરોધી છે અને આ વિષય પુરતો તો ન્યાય અને અને માનવ-સમાનતાને કાંઈ પણ ફેસીસ્ટના જેટલીજ અદાથી કચરાની ટોપલીને સ્વાધીન કરે છે.

આ બે પ્રકારની વ્યક્તિઓ એકજ માણસમાં મળી ગઈ હોય ત્યાં તેને આજે દુનીયાની નેતાગીરી માટે લાયક કાણ કહી શકે? આ બે પ્રકારનું વ્યક્તિત્વ હંમેશાં જુદી જુદી વ્યક્તિઓમાં મળી આવતું હોય તો તો બહુ સહેલું થઈ પડત. આપણે જે પ્રકારનો માણસ જોઈએ તે મેળવી લેત. કદાચ આપણે ફરીથી આંતરવિગ્રહ પણ લડી લેત. પણ આપણા બીજા આંતરવિગ્રહે રંગીન પ્રગ્નને કદીપણ સાચી આઝાદી કે લોકશાહી નહોતી આપી તેજ કારણસર આજે પણ આપણે તેને તે વસ્તુઓ આપતા નથી. અમેરિકા જે ભિન્ન વ્યક્તિત્વનું બનેલું છે તે જુદીજુદી વ્યક્તિઓમાં નહિ પણ આપણા રાષ્ટ્રની ધણીખરી વ્યક્તિઓમાં મળી આવે છે. આપણા વ્યક્તિત્વના પડતરમાંજ ભાગલા પડેલા છે.

હાલ જ્યારે દુનીયાના કરોડો માણસો આપણી પાસેથી લોકશાહીના નેતૃત્વની આશા રાખી રહ્યા છે ત્યારે આ વ્યક્તિત્વના ભાગલા ખૂબજ ગંભીર પરિસ્થિતિ ઉભી કરે છે. જો આપણે સંગઠિત થઈ નેતૃત્વ નહિ આપી શકીએ તો તે બીજેથી મળી રહેશે. પણ અમેરિકનોએ એટલી તો ખત્રી રાખવી કે, આપણે તાત્કાલિકજ સંપૂર્ણ લોકશાહીની તરફેણમાં

હોવાની જાહેરાત નહિ કરીએ તો આપણે યુદ્ધમાં ગમે તેવા વિજયો મેળવીએ તોપણ આ દુનીયાને આપણે જેવી બનાવવા માગીએ છીએ તેવી બનાવવાની તક આપણે ગુમાવીશું, કારણ, કે દુનીયાની પ્રજાઓનો મોટો ભાગ રંગીન છે.

ત્યારે લોકશાહી માટે આપણી જાતને આપણે સંગઠિત કરી રોતે કરી શકીએ ? વિભિન્ન વ્યક્તિત્વને એક કરવું હોય તો પ્રથમ તરફ પડ્યાનો આપણે સ્વીકાર કરવો જોઈએ. પછી બીજાનરો ભાગના ત્યાગ કરવો જોઈએ. આપણા આંતરિક ભાગલાને બહારના બનાવો સાથે, આ યુદ્ધમાંના આપણા વિજય સાથે અને નવો યુગ પ્રસારનાર દુનીયાના બનાવો સાથે ખૂબજ ગંભીર પ્રકારનો સંબંધ છે એમ સ્વીકારવા આપણે તૈયાર હોવા જોઈએ. એ નવીન યુગ તે લોકશાહીનો સુવર્ણયુગ હશે કે નહિ તે સંપૂર્ણપણે આપણે હમણાંજ લોકશાહી પસંદ કરીએ છીએ કે નહિ તે પર આધાર રાખે છે.

આ હકીકત આપણે કબુલ કરવા કદાચ તૈયાર ન હોઈએ તોપણ આપણને તેનો ખરાબર ખ્યાલ છે. કડકપણે એટલું તો કહેવું જોઈએ કે સૌથી વધુ ઉંડો રંગરોપ તો ગોરી પ્રજાઓમાંજ છે. આ હકીકતજ બીનસલામતી અને ભયની નિશાની રૂપ છે; અને આપણે આંખોમીચીને આપણા પૂર્વગ્રહોનેજ વળગી રહેવા માગતા હોઈએ તો આપણે બીનસલામતીનો ભય રાખીએ એજ ઠીક છે. આપણે હાલની સ્થિતિજ ચાલુ રાખવાનો વિચાર કર્યો હોય તો પછી આપણે આ યુદ્ધમાં ખોટા પક્ષે લડીએ છીએ. આપણું સ્થાન હિટલરના પક્ષમાં છે, કારણ કે ગોરી પ્રજા સરખાપણેવાળી લશ્કરી તાકાતથી રાજ કરે તોજ તે આ દુનીયામાં વધુ સમય રાજ કરી શકશે. લોકશાહી એ પ્રમાણે રાજ ન કરી શકે. જે માનવ ઇતિહાસની આ ભવ્ય પત્ર લોકશાહીને વિજયી થવું હોય તો પોતાની માન્યતા મુજબ આચરણ કરવાની હિંમત દાખવીને પોતાનામાંના લોકશાહી વિરોધી તત્વો નાબુદ કરીનેજ તે વિજયી થઈ શકે એમ છે.

(૨)

પૂર્વ અને પશ્ચિમ આજે સામસામા મોરચામાં છે. ગોરી પ્રજાઓ પોતાની સર્વોપરિતાને છોડવા માંગતી નથી, અને રંગીન પ્રજાઓ હવે એક દિવસ પણ ગોરી પ્રજાઓના હાથ નીચે રહેવા તૈયાર નથી.

ગોરી પ્રજાઓ રંગીન પ્રજાઓ કરતાં એક સૈકા પાછળ છે. ગોરી પ્રજાઓ હજુ પણ સંસ્થાનોના સ્વપ્નાં સેવી રહી છે. રંગીન પ્રજાઓ જાણે છે કે સંસ્થાનો સ્થાપવાનો જમાનો હવે આથમી ગયો છે. રંગીન પ્રજાઓનો હવે નિશ્ચય છે કે પોતાના દેશોને ગોરી પ્રજાઓના સંસ્થાનો ન બનવા દેવાં.

આ ચર્ચામાં રંગની વાતને વચ્ચે ન લાવવામાં આવે તો સારું એમ હું મેં હચ્છું...પરંતુ જ્યાં લગી માણસની કિંમત, એનું સામાજિક અને આર્થિક સ્થાન, એના ચારિત્ર ઉપરથી નહિ, પરંતુ એની ચામડી ઉપરથી અંકાય છે ત્યાં લગી આ રંગભેદની ચર્ચા ક્યેંજ છૂટકો.

અમેરિકામાં જ્યાં લગી ગોરાઓ રંગીન લોકો સાથે એક માડીમાં બેસવાની પણ ના પાડે; જ્યાં લગી હિંદમાં હિંદી લોકોનું એક બિન્દુ પણ માણસને 'ગોરા'માંથી 'રંગીન'માં પલટાવી નાખે, અને જ્યાંલગી ચીનવાસી હોવું એ ન્યુયોર્કના બ્રંડર ઉપર નાંગરતા જહાજોના ચીની ખલાસીઓને ન્યુયોર્ક શહેરમાં પ્રવેશ કરવાને માટે પણ અમોઝ કરાવે; ત્યાં લગી બીજી બધી વસ્તુઓ કરતાં રંગની, વર્ણની, જાતિની વધુ મહત્તા છે એ આપણે કશુંક કરવુંજ પડશે.

પૂર્વ અને પશ્ચિમ વચ્ચેની મોટામાં મોટી દિવાલ આ રંગભેદની જ છે. આ સત્ય સ્વીકારવાનો ઇન્કાર કરવો એ કેવળ દોંગ છે.

આ દિવાલને નાબુદ કરવામાં આપણને સહાયરૂપ થઈ પડે એવાં કેટલાંક તર્કો તરફ આપણે નજર કરીએ. આમાં પહેલું અને પ્રધાન તર્ક એ છે કે આ યુદ્ધમાં ચીનાઓ આપણી પડખે છે; કારણ કે જાપાનની સામે આપણે લડી રહ્યા છીએ.

જાપાન પ્રચાર કરે છે કે, બ્રિટન અને અમેરિકા રંગીન પ્રજાઓ સાથે કોઈ દિવસે પણ સહકાર નહિ કરે! જાપાનના આ પ્રચારને જુડો ઠરાવતી હોય તો તે એકજ વાત છે અને તે એ કે ચીનાઓ આ યુદ્ધમાં આપણી પડખે છે.

પણ આ વસ્તુસ્થિતિમાંથી આપણે કશો પણ લાભ ઉઠાવીએ છીએ ખરા? મુદ્દલ નહિ!

આપણે પોતે જાપાન સાથે યુદ્ધમાં સંડોવાયા, તે પહેલાં આપણે જહાજો ભરી ભરીને જાપાનને યુદ્ધ-સામગ્રી પુરી પાડી ચીનાઓનો સંહાર કરવા માટે! આપણો કાયદો હજુ પણ ચીનાઓને આપણી ધરતીના કિનારા ઉપર શહેરીના અધિકારો નથી આપતો!

આપણા લાભની બીજી વસ્તુ છે હિંદ. અમેરિકનો આજે કહે છે કે હિંદ, એ આપણો વિષય નથી. ટુંકી દષ્ટિવાળા અનેક અમેરિકનો આજે કહે છે કે હિંદ બ્રિટનનો માલિકીની વસ્તુ છે, અને બ્રિટન આપણું મિત્ર છે, માટે હિન્દની બાબતમાં દરમ્યાનગીરી કરવી એ બેવકુફી છે.

પણ હિંદની હમદી મેળવવાની સારામાં સારી તકને આપણે મુઝાવી રહ્યા છીએ. આપણા અચાન છાપાં અને આપણા અચાન

રેડિયો-વક્તાઓ હિંદ વિષેના અનેક જુઠાણાઓનો પ્રચાર બેરોકટોક કરી રહ્યાં છે. દા. ત. મુસ્લિમો પણ, કોંગ્રેસનો પ્રમુખ પોતે પણ મુસ્લિમ છે એ જાણવા છતાં, હિંદના તમામ મુસ્લીમો કોંગ્રેસથી વિરુદ્ધ છે એવી ખોટી ખબર આપણે ફેલાવા દેખ્યે છીએ ! હિંદ વિષયક આપણા અજ્ઞાનનો જાપાન અને જર્મની મોટો ગેરલાભ લઈ લે છે. આપણે આપણા પોતાના હિતને ખાતર હિંદને સમજવાની કાશીશ કરવી જોઈએ. સમજણ વગરની ટીકાઓ આપણને બહુ ભારે પડી જવાની છે.

સવાલ એ છે કે પૂર્વ અને પશ્ચિમ વચ્ચે ઉભી થયેલી આ દિવાલને તોડી શકાશે કે કેમ ? હું તો કહીશ કે જો ગોરી પ્રજાઓનું વલણ જેવું છે તેવું રહ્યું તો આ દિવાલ કાંઈ કાળે પણ તુટવાની નથી, એટલુંજ નહિ, પરંતુ ઉલટાની વધુને વધુ મજબુત બનવાની છે. અને પરિણામે, પૂર્વ અને પશ્ચિમ વચ્ચે એક ત્રીજું વિશ્વયુદ્ધ ફાટી નીકળવાનું છે ! જે વખતે ચીન પણ આપણી પડખે નહિ હોય !

એ વલણ બદલી શકાશે ખરું ? હા, બદલાશે; જો એશિયા વિષેનું સાચું જ્ઞાન મેળવવાના આપણે પ્રયાસો કરીશું તો, અને જો એશિયા સાથેના આપણો સંબંધ જે અત્યારલગી શોષક અને શોષિતનો હતો તેને બદલે સમાન ભાવનો અને સહકારનો બનાવીશું તો જ.

પૂર્વ અને પશ્ચિમ એ બંનેની વિચારસરણી અત્યારલગી ઉત્તર ધ્રુવ અને દક્ષિણ ધ્રુવ જેટલી એકબીજાની વિરોધી રહી છે. પૂર્વે મનુષ્યજીવનને કીંમતીમાં કીંમતી વસ્તુ ગણી તેની આસપાસ પોતાનું તત્ત્વજ્ઞાન બાંધ્યું છે; પશ્ચિમે યુદ્ધકળાનો વિચાર કરી કરીને એને વધુમાં વધુ અસરકારક શ્રી રીતે બનાવી

જાણે તેનું એક શાસ્ત્ર સંબંધી છે. આ બંને વસ્તુઓ અલગ અલગ રીતે બીન-વ્યવહાર છે. કાષ્ઠવેળા બંદુક બહુ જ જરૂરી વસ્તુ છે, પણ જીવનની કિંમત તે જીવવામાં આવે ત્યાં લગી છે બંદુકથી તેનો નાશ થાય તે પછી કાઠીની પણ નથી.

પણ હવે પૂર્વ પોતાની એ આત્મનિઃક્રતામાંથી મુક્ત થઈ ગયું છે. જીવનના તત્ત્વજ્ઞાનની સાથેસાથ હવે તે બંદુક રમાડતા પણ શીખવું જાય છે. એટલે હવે પશ્ચિમના માણસોએ પણ પોતાની આત્મનિઃક્રતાનો ત્યાગ કરીને જીવનની કળા શીખી લેવી જોઈએ. દૂંઠામાં, મનુષ્ય માત્ર સ્વતંત્ર અને સમાન છે એ સૂત્ર જો ગેરી પ્રજાઓ હવે જલ્દી નહિ શીખી લે, તો તેમનો ઉદ્ધાર કદાચ અશક્યજ બની જશે, કારણ કે રંગીન પ્રજાઓ હવે સમાનતા અને સ્વતંત્રતાનો સ્વીકાર સૌ પાસે કરાવ્યેજ છુટકો કરશે.

લીન યુતાંગ

લીન યુતાંગ ચીનનો ચિંતક છે. હિંદની આઝાદી માટે અમેરીકામાં ઉપડેલી કુખેશમાં પર્લ બક જેટલોજ લીન યુતાંગનો પણ ફાળો છે. આ સાથેના લેખમાં લીન યુતાંગ ગોરી પ્રબલ્યોને પ્રશ્ન પુછે છે કે, યુદ્ધ પછી એશીયા આઝાદ થશે કે પછી તેની ગરદન પર ગોરાશાહીવાદની કુંસરી જેમની તેમ કાયમ રહેશે? લીન યુતાંગે યુદ્ધ પછી રશીયા, ચીન અને હિંદનો સંઘ સ્થપાવાની આગાહી કરી છે.

(૩)

જાતમાં શાંતિની સ્થાપના ગમે તે રીતે થાય પરંતુ આજે એશીયામાં જે અદીઠ વસ્તુઓ બની રહી છે, તેજ આખરે દુનીઆનું ભાવિ ધડશે.

જાપાન પરાજય પામે કે પછી એશીઆ પર પ્રભુત્વ ભોગવે પરંતુ પશ્ચિમના દેશોની એશીયા પ્રત્યેના વલણમાં પરિવર્તન થવુંજ જોઈશે. બ્રીટીશ અને અમેરીકાની રાજનીતિ ધડતાં મંડળોમાં એશીયા પ્રત્યેના વલણમાં જે ઝડપી પલ્ટો થવા નહિં પામે તો વધુ કપરા ભાવિ માટેનાં બીજ ક્યારનાયે શેપાર્ડ ચૂકયાં છે.

છેવટમાં જાપાન પરાજય પામવાનું છે એમાં તો મને જરાપણ શંક નથી. પરંતુ યુદ્ધની ઉમેદો કરતાં પણ શાંતિની આશાઓ મને વધુ અનિષ્ટ દેખાય છે. સુલેહના ભાવિની મને જેટલી ચિંતા છે એટલી યુદ્ધના અંજામની નથી. વિજયના અંતે શાંતિ કેવા પ્રકારની સર્જાશે તે સંબંધમાં આપણને આજે આછી આછી પણ ઝાંખી નથી.

આજે લંડન અને વોશિંગ્ટનમાં અયોક્કસતાની આ ભાવના પ્રવર્તી રહી છે. આ અયોક્કસતા યુદ્ધની અયોક્કસ આશાઓને લઇને જેટલી નથી તેટલી એશીયાના સમસ્ત પ્રશ્નો અંગેની રાજનીતિનાં ધડવૈઆઓની માનસિક અવ્યવસ્થાને આભારી છે.

ચીનનું શું ? હિંદુસ્તાનનું શું ? હિંદુસ્તાન અને એટલિટન વચ્ચેના ભાવિ સંબંધો કેવા છે અને કેવા હોવા જોઈએ ? એશીયા સાથે અમેરીકાને જોડતા દીન અને રબર સીવા-

યના બીજા કાઈ પ્રશ્નો છે ખરા ? હિંદુસ્તાન પ્રત્યેનું અમેરીકાનું વલણ સારું નથી અને ખરાબે નથી. ખરું જોતાં હિંદ પ્રત્યે અમેરીકાના વલણ જેવી કાંઈ વસ્તુ જ અસ્તિત્વમાં નથી. જ્યાં માહિતીઓનોજ અભાવ હોય ત્યાં કાંઈપણ પ્રકારનું વલણ બાંધવું જ શક્ય નથી. આ બધી ભયાનક અજ્ઞાનતા અને માનસિક અધેર તેમજ એશીયા પ્રત્યેની નરી શુન્યતા વિશ્વશાંતી માટે કાંઈપણ પ્રકારની સંગીન અગર તો શાણી રાજનીતિ ધડી શકે તેમ છે ?

આપણે એમ માની લઈએ કે દુનીયાનું ભાવિ અને શાંતીનો કસબ લોકશાહીના આગેવાનોના હાથમાં રહેશે. આપણે એમ પણ માની લઈએ કે કાંઈપણ યોજના, કાંઈપણ પદ્ધતિ અગર તો કાંઈપણ પ્રકારનું માનવ-સાહસ તેના સંચાલકો કરતાં વધુ સારું હોઈ શકે નહિં. આથી આ આગેવાનો કેવા પ્રકારનું માનસ ધરાવે છે તે જાણવું ખુબજ જરૂરી છે. મને ચચીલ માટે માન છે. મેદાને જંગમાં લડીને જીતવાની અંગ્રેજોની આકાંક્ષાનું ચચીલ મૂર્તિમંત સ્વરૂપ છે. પહેલા વિશ્વ-યુદ્ધમાં કલેમેન્થુનું જે સ્થાન હતું તે આ યુદ્ધમાં ચચીલ ધરાવી રહ્યો છે. વ્યક્તિત્વનું એ એક એવું જોમ હતું કે જે જહન્નમમાં જઈને ખૂદ સેતાનની પાસેથી પણ વિજયને આંચકી લાવે. એકાદ કલેમેન્થુ યુદ્ધ માટે પુરતો છે પરંતુ શાંતિ માટે નહિં. કલેમેન્થુ કે ચચીલ અબ્રાહમ લીંકનને પહોંચી શકે તેમ નથી. આપણને તો સુલેહને સફળ બનાવે એવા એકાદ અબ્રાહમ લીંકનની જરૂર છે.

આપણી સર્વોચ્ચ આશાઓ પ્રે. રૂઝવેલ્ટમાં રહેલી છે. જ્યારે સમય આવશે ત્યારે રૂઝવેલ્ટ જરૂરી શાણપણ બતાવશે. જયા મહાયુદ્ધની સુલેહ પરિપદમાં કલેમેન્થુ વીલ્સનને બનાવી

એવો હતો. હું આશા રાખું છું કે જ્યારે શાંતિ સ્થપાય ત્યારે
જ્યાં વીક્સનને નિષ્ફળતા મળી હતી ત્યાં રૂઝવેસ્ટ કામચાલ નીવડે.

મેદાને જંગમાં વિજય મેળવવા માટે હિંમત અને અડ-
ગતાની જરૂર રહે છે, પરંતુ સુલેહમાં વિજયો મેળવવા માટે
આત્મવિશ્વાસ, વિશાળ દષ્ટિ અને ઉદાર આદર્શવાદની જરૂરી-
યાત રહે છે. યુદ્ધ માટે આપણને વિન્ટસેન્ટ ચર્ચિલની જરૂરી-
યાત છે, પરંતુ સુલેહકાળ માટે તો આપણને ફ્રેંકલીન ડેલામે, રૂઝવેસ્ટની જરૂર છે.

બ્રિટીશ પાર્લામેન્ટની આમની સભામાં આટલાંટીકનું હક-
નામું હિંદુસ્તાનને લાગુ પડનાર નથી એવું જ્યારે મિ. ચર્ચિલે
નિવેદન કર્યું ત્યારેજ મી. ચર્ચિલનું માનસ પરખાઈ ચૂક્યું છે.
આટલાંટીકનું હકકનામું હવે ઐતિહાસીક અગત્યતા ધરાવે છે.
પરંતુ જો વીન્ટસન ચર્ચિલ એમ માને કે આટલાંટીકનું હકકનામું
એક તાર્કિક સિદ્ધાંતનું નિવેદન છે, અને દરેક પ્રજા દરેક
દેશને તાર્કિક રીતે તે લાગુ પડવું જોઈએ, તો તે એક અંગ્રેજ
બચ્ચો ન ગણાય; પણ ચર્ચિલ તો હાડોહાડ અંગ્રેજ છે. પહેલા
વિશ્વયુદ્ધ પછી આપણે શિખ્યા છીએ કે મિત્રરાજ્યો વચ્ચેની
અથડામણ અનિવાર્ય છે અને સુલેહ પરિપક્વ જેવું લડાયક ખીજું
કંઈજ નથી. કેટલાક માનસોની સંકુચિતતાઓને લઈને હું
આમ કહું છું. જ્યારે દુનિયાની ખુદ શીકલ આપણી પોતાની
નજરો સમક્ષ પડાઈ રહી છે, જ્યારે એક એશિયાટીક રાષ્ટ્ર-
જનપાન એક પ્રચંડ એશિયાટીક સામ્રાજ્યની વિરગાથા લખી
રહ્યું છે, જ્યારે એક ખીજું એશિયાટીક રાષ્ટ્ર-ચીન પોતાનું
રાષ્ટ્રત્વ સંગીન અને સિદ્ધ બનાવી રહ્યું છે; અને જ્યારે ખીજું
એક મહાન રાષ્ટ્ર-હિંદુસ્તાન રાષ્ટ્રીય આઝાદી હાંસલ કરવા માટે
સંપૂર્ણપણે જાગૃત થયું છે—અને—રાષ્ટ્રીય આઝાદી હાંસલ કરવામાં

તે જરૂર કામચાળ નીવડનાર છે ત્યારે ખૂબજ ઉદાર માનસ ધરાવતા પુરૂષો સહિતના કેટલાક ગોરાઓને હિંદુસ્તાન, ચીન અને જાપાન કેવા માનસમાંથી પસાર થઈ રહ્યાં છે તેની આજી આજી પણ કાંપી નથી.

ચીન-એશિયાનો 'ભદ્ર પુરૂષ' છે; હિંદુસ્તાન-એશિયાનો 'ચિંતક' છે અને જાપાન-એશિયાનો 'યોધો' છે. એક સદ્ગુણસ્થ પુરૂષ કદાપિ રોષના વધુ શબ્દો બોલતો નથી. એ નિહાળે છે, સમજે છે અને હસે છે; કારણ કે તે પોતાની જાતને અને બીજાઓને સમજે છે. તેનો આત્મા વિશાળ છે. અને એ વિશાળ આત્માજ એના માટે હસવું અને દરગુજર કરવું સરળ બનાવે છે; પરંતુ તે પોતાની આસપાસ જે કંઈ બની રહ્યું છે તેનાથી અચેત નથી. તે બહારની ખુશમીનજી પાછળ પોતાની લાગણીઓ છુપાવે છે અને તે ભાવવિહીન વદન રાખે છે તે કારણે તેના પાંડોશીઓ એમ ધારે છે કે તેની લાગણીઓ દુભાતીજ નથી. અમે એમ માનીએ છીએ કે હકીકત આ છે. કારણ કે અમેરિકન અને બ્રિટીશ સત્તાધીશોએ વારંવાર જાપાનની લાગણીઓ દુભાઈ જવાની હેઠશત વ્યક્ત કરી છે પરંતુ છેલ્લા ચાર દાયકાઓમાં એકપણ વાર બ્રિટન અગર તો અમેરિકાએ ચીનની લાગણીઓ માટે કોઈપણ પ્રકારની ચિંતા વ્યક્ત કરી નથી કે બતાવી પણ નથી. વસ્તુસ્થિતિ આવીજ છે એમ માની લઈએ છીએ કારણ કે અમેરિકન સ્વદેશખાતાના કેટલાક વિભાગો સને ૧૯૪૦ ના કેનાળા અને ૧૯૪૧ ના માર્ચની વચ્ચેના ગાળામાં બેકામ રીતે જાપાનને તેલ માટેના પરવાનાઓ આપતા હતા. આમાંના એકપણ સદ્ગુણસ્થે કદાપી પણ એમ વિચાર્યું નહોતું કે ચીનને આવા પરવાનાઓ યુદ્ધ પહેલાંની તેની જરૂરીયાતના

ધોરણે પણ આપવામાં આવતા નથી; ત્યારે ચીનને પણ લાગણીઓ છે. ચાઇનીઝોના મન પણ દુભાયાં છે ખરાં? ચીનના એલચીઓએ આ માટે એક શબ્દ પણ કદાપિ ઉચ્ચાર્યો નથી. આપણે આપણી જાતને છેતરવી જોઈએ નહિ કે એશિયાનું સદ્અહસ્થ રાષ્ટ્ર સૌજન્યશાળી છે પરંતુ ખંધુ નથી. જ્યારે સામો પક્ષ સદ્અહસ્થ હોય ત્યારે તેણે હંમેશાં પૂરતી સદ્અહસ્થાઈ જતાવેલી છે પરંતુ જ્યારે સામો પક્ષ સદ્અહસ્થ ન હોય ત્યારે કન્પ્રુશીયસના હિપદેશ મુજબ સામા પક્ષને “ નમસ્કાર કરીને દૂર રાખે છે. ”

ચીનને યાદ છે કે મંચુરીયાના પ્રશ્ન ઉપર ઇંગ્લેંડે રાષ્ટ્ર-સંઘમાં ચીનને દગો દીધો હતો. વર્સેલ્સની પરિષદમાં પણ ઇંગ્લેંડે ચીનને દગો દીધો હતો. એક બાજુએ ચીનને મિત્રરાષ્ટ્ર બનાવવાની ઠાશીશ ચાલતી હતી ત્યારે ઇંગ્લેંડે ગુપ્તપણે જાપાનને શાન્દુંગ વેચી દીધું હતું. ઇંગ્લેંડ આવી કરી શકે છે અને ફરીથી પણ આવું કરે. તાજેતરમાં સને ૧૯૪૦માં પણ બર્મા-રોડ બંધ કરીને ખુદ વિંટસેન ચર્ચાણે પણ ચીનને દગો દીધો છે. કારણ કે ફ્રાન્સનું પતન થયું હતું અને ઇંગ્લેંડને ખુદ પોતાના ઘર પરજ લય ઝઝૂમી રહ્યો હતો. આ ઉપરાંત ચીનને એ પણ યાદ છે કે ઇંગ્લેંડે ચીન પ્રત્યેજ આવું વર્તન દાખવ્યું છે એટલુંજ નહિ પરંતુ દરેક પ્રત્યે આવુંજ વર્તન બતાવ્યું છે. હકિકતમાં છેલ્લા દાયકામાં યુરોપમાં દરેકે એક બીજાને દગોજ દીધો છે. ઇંગ્લેંડે અને ફ્રાન્સે મ્યુનીચ ખાતે રશિયા અને ઝેકાસ્લોવે-કીયાને દગો દીધો અને સ્પેનના આંતર-વિગ્રહ દરમિયાન સ્પેનીશ પ્રજા-ચક્ષુકને દગો દીધો. મ્યુનીચના કરારબાદ સ્ટેલીને લીટવીનોફને હાંકી કાઢ્યો કારણ કે તે એમ્બરલેઇન સાથે સોદો પતાવી શકે તેમ નહોતો. ત્યારબાદ સ્ટેલીને ઇંગ્લેંડને દગો દેવાનો અને હિટલર સાથે સોદો કરવાનો નિર્ણય કર્યો. એ પછી

હિટલરે સ્ટેલીનને દગો દીધો; ઇંગ્લેંડે ફ્રાન્સનો ખાતમો ઠગ્યો
કરવુંકે ગયા મહાયુદ્ધ પછીથી ફ્રાન્સને યુરોપમાં સર્વોચ્ચ લશ્કરી
સત્તા ગનતું અટકાવવા માટેની ઇંગ્લેંડની પહેલેથી રાજનીતી
હતી, પરંતુ પેતાં, લાવલ, અને વેંગાંએ ખુદ પોતાની પ્રજાને
દગો દીધો.

પરંતુ માનવતાનું આવું ક્યામ ચિત્ર દોરવામાં કયો મુદ્દો
રહેલો છે? આપણે આજે નૈતિક અધઃપાતની દુનિયામાં જીવી
રહ્યા છીએ. મુદ્દો એ છે કે, કાઈ સારા પરિવર્તનના ચિન્હો
દેખાય છે ખરા? જ્યારે જાપાનને પતવવું ખૂબ મુશ્કેલ છે
જાગર તો જાપાનને પરાજય આપવામાં આવે ત્યારે પણ સત્તા
કબજે કરવા માટેના કાવાદાવા ચાલુ રહેશે? શાહિવાદ પણ
કાયમ રહેશે, અને ખુદ પોતાના સાથીદારને દગો દેવાનું પણ
આણુજ રહેશે એવી દહેશત સેવતાં અટકાવનારી કંઈ બાબત છે?
સને ૧૯૧૬ માં બ્રિટીશ જનરલ સ્ટાફના વડા સર વિલીયમ
રોબટ્સને પોતાના મશહૂર ખરીતામાં લખ્યું હતું કે “બ્રિટનને
ખીજી બાબતો ઉપરાંત તાકાતવાન જર્મનીની પણ જરૂરીયાત
છે.” લોઇડ્જે જ્યોર્જ આ ખરીતાને “મુત્સદ્દીગીરીની સર્વોચ્ચતા”
તરીકે વધાવી લીધો હતો. વર્સેલ્સથી માંડીને તે છેક મ્યુનીચ
મુધી આ ખરીતાને વફાદારીપૂર્વક અનુસરવામાં આવ્યા છે.
બ્રિટીશ જનરલ સ્ટાફના ખીજા એક વડાની મુત્સદ્દીગીરીને
એજ ટોચે પહોંચતાં, અને “મજબુત જાપાનની બ્રિટનને
જરૂરીયાત છે” એવા કબજો લખતાં, કંઈ બાબત અટકાવી
શકે તેમ છે?

આજે જાપાન “એશિયાવાસીઓ માટે એશિયા” એ સુત્રનું
પોતાના મેળે હિમાયતી બની બેઠું છે. ચીનાઓની આમાં
મજબૂતી કરવામાં આવી નથી; તેમજ બર્માઓ, શીલીપાઈન

વાસીઓ, જાવાવાસીઓ, તેમજ સિયામીઓની પણ ગણતરી કરવામાં આવી નથી. આમ છતાં પણ “એશિયાવાસીઓ માટે એશિયા” એ સુત્ર સારું છે એ હકીકતમાં કોઈ જાતનો ફરક પડતો નથી. હિંદી-ચીનના લોકો ક્રાન્સને ધિક્કારે છે, જાવાવાસીઓ ડ્યોને ધિક્કારે છે. જાપાનસફળતા પામતું નથી અને સફળતા પામશે નહિ એ માટેનું એકમાત્ર કારણ એ છે કે તેમાંથી એશિયાવાસીઓ બીજા કોઈપણ ગોરીપ્રજા કરતાં જાપાનીઓને વધુ ધિક્કારે છે. આ વિચારજ તમામ એશિયાવાસી પ્રજાઓના હૃદયમાં સોસરો ઉતરી જાય છે. “એક દુષ્ટ માણસ સારી વાત કહેતો હોય તો તેની અવગણના કરશે નહિ.” એશિયાની પ્રજાઓ જાપાનને માટે એશિયા ઇચ્છતી નથી પરંતુ ખુદ પોતા માટે, એશિયાની પ્રજાઓ માટે એશિયા ઇચ્છે છે. પરંતુ મહત્વની બાબત જાપાનના શબ્દો નથી પણ કાંચો છે. હોંગકોંગનું પતન થયું છે; મલાયા, બર્મા અને જાવામાંથી ગોરાઓ વિદાય થયા છે. હિંદીઓ, મલાયાવાસીઓ, બર્માઓ, અને ચીનાઓના મનમાં આજે શું શું થઈ રહ્યું હશે? શું ગોરા શાહિવાદ ફરીથી પાછો આવનાર છે? પશ્ચિમની લોકશાહીઓ પોતે શા માટે લડી રહી છે? આ સંબંધમાં એશિયાવાસીઓને તેમને શું કહેવાનું છે? એવી કોઈપણ બાબત છે ખરી કે જેના માટે એશિયાવાસીઓ જીવે અને આશા રાખે? યુદ્ધ પછી યુરોપને આઝાદ બનાવવામાં આવનાર છે પણ એશિયાનું શું? એશિયા કોના માટે? લોકશાહી રાજ્યોના આગેવાનો આ મુદ્દા ઉપર અસ્પષ્ટ શા માટે છે? લોકશાહીઓ માટે હજી આજે તક રહેલી છે પરંતુ તે તક કદાચ તેઓ ગુમાવી બેસશે. હિટલરના ગુલામ બનેલા તમામ દેશોને એટલેટીકનું હકકનામું લાગુ પાડવામાં આવનાર છે. એજ રીતે :આટલાંટીકનું હકકનામું ઇંગ્લાંડના

અંકુશ તળેના તમામ દેશોને લાગુ પાડવું જોઈએ. નહિ તો પછી આપણે દુનિયાપરની એક બીજી મહાન આફતમાં હોમાવું પડશે.

મારી એવી માન્યતા છે કે, ઇંગ્લીશ ભાષા બોલતી પ્રજાઓના સંઘનો માફક ચીન, હિંદુસ્તાન અને રશિયાનો એક જુદોજ સંઘ રચાવો જોઈએ. આ ત્રણ મહાન એશિયાટીક દેશો ભૌગોલીક રીતે જોડાએલા છે અને બર્મારોડ અને ઇન્ડીયારોડ ત્રણેય દેશોને એકબીજા સાથે સાંકળે છે. આ એશિયાટીક સંઘ જોઈએ તો અંશે યુરોપિયન પ્રજાઓના સંઘના ધોરણેજ રચાવો જોઈએ.

ગોરી પ્રજાઓનું ઓગણીસમી સદીનું ખતરનાક માનસ કે જેને માટે આજે વીસમી સદીનો માનવી રીખાઈ રહ્યો છે. તેને ફગાવો દેનારી દ્રષ્ટિની જરૂરીયાત આજે જેટલી છે તેટલી અરેખર અગાઉ કદી ન હતી.

સત્તાની સમતોલ્યતાની આ દુનિયામાં વિશ્વપ્રગતિના ભાવિ રચના માટેની ચાવી રશિયાના હાથમાં છે, કારણ કે રશિયા અર્ધ યુરોપિયન છે, અને અર્ધ એશિયાટિક છે. રશિયા, ચીન, અને હિંદુસ્તાનનો સંઘ અશક્ય નથી, અને આ સંઘ સ્થપાય કે ન સ્થપાય તે બાબત મોટે ભાગે ખુદ પશ્ચિમની લોકશાહીઓ પર જ આધાર રાખે છે. મને એક બાબત સાફ જણાય છે કે યુદ્ધ બાદ ચીન અને હિંદુસ્તાન ઉદ્યોગીકરણ અને લશ્કરોને માંત્રીક બનાવવાના પંથે જશે. ચીન અને હિંદુસ્તાનના લશ્કરો અને ઉદ્યોગો માટે રશિયા પોતાનોજ દાખલો પુરો પાડશે અને સાધનો પણ સુપ્રત કરશે. આપણે ભુલી જવું ન જોઈએ કે આ યુદ્ધમાં અમેરિકા અગર તો ઇંગ્લાંડ કરતાં પણ રશિયાએ ચીનને મદદ કરવા માટે સરસ શરતોએ મોટી લોનો પુરી પાડી છે.

એવી આશા રાખવાના દરેક કારણ છે કે, આ ઉદ્યોગીકરણનું કાર્ય જુદી જુદી પંચવર્ષિય યોજનાઓના નામ તળે રશિયાની માફકજ ઝડપથી આગળ વધશે અને પંદર વર્ષમાંજ હિંદુસ્તાન અને ચીનનો કાયાપલટ કરી નાખશે.

પરંતુ રાજકીય કામોના કોઈ પણ મતના વિશ્વાસમાં નહિં પરંતુ આ બાબતમાં જ એવી આશા રહેલી છે કે યુદ્ધ પછીની પુનર્રચનાના કાળમાં બ્રિટન અને અમેરિકા, ચીન અને હિંદુસ્તાનને ન્યાય આપશે.

દીવાળીના દેદીપ્યમાન તહેવારોમાં
બધું ભૂલી જવ.....અને અસલ
ગેઈટી ગોલ્ડના દાગીના
વસાવો.

તા. ક. દાગીના ખરીદતા પહેલાં બોર્ડ તેમજ બીલ ઉપર
ગેઈટી ગોલ્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પૂરું નામ વાંચવું ખાસ જરૂરી છે.

ગેઈટી ગોલ્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ

ફત્તહબાઈની હવેલી સામે, રતનપોળ, અમદાવાદ.

આરામ થયા બાદ પૈસા આપો સ્ત્રીઓનું બંધમાસીક રતુ

થાને દર મહીને અટકાવ આવવો, દુર ખેસવું [અભડાવું] બંધ થયું હોય તેને તુરત ચાલુ કરે છે. દવા “આર્થ્રોઆઈટિસ” “રજીસ્ટડ” થી કંઈજ નુકસાન થતુંજ નથી. ફક્ત સગર્ભાએ ખાલીજ નહિ. કી. રા. દસ. વિશ્વાસ ના હોયતો રૂબરૂ મળે, ગેરન્ટી કરે. આરામ થયા બાદ દસગણી કીંમત આપો લખો:- વૈદ્ય આચાર્યનું સિદ્ધ સંન્યાસી દવાખાના, પાંજરાપોળ, અમદાવાદ. શીવાજી મુંબાઈમાં નથી તેમજ બીજે ક્યાંય પણ અમારી દુકાન કે એજન્ટ નથી.

અખૂટ શક્તિ નવું લોહી પેદાકરવા સિદ્ધ કાયાકંપ

કી. રતલ ૧ રા. ૩-૧૪-૦ “રજીસ્ટડ” સ્વાદિષ્ટ ચાટણ ખાઓ બહારગામ રૂ. ૪-૪-૦. અગાઉથી વી. પી. થતુંજ નથી.

૨૪ કલાકમાં કાયદો ન થાય તો
પૈસા પાછા

લખો:- સિદ્ધ સંન્યાસી દવાખાના,
પાંજરાપોળ અમદાવાદ.

ને પ યુ ન.....

૧૯૪૧ ના બોલતા ચાંકડા
મેળવેલું કામકાજ

રૂા. ૩૦,૦૦,૦૦૦

ઈસ્યુ કરેલી પોલીસીઓ

રૂા. ૨૩,૦૦,૦૦૦

ભાઈફ ફંડ

રૂા. ૧૬,૦૦,૦૦૦

વાર્ષિક આવક

રૂા. ૬,૦૦,૦૦૦

આને જ સ્વરક્ષણ પોલીસીની
વિગત માગો :-

યુદ્ધનો વીમો

આમવર્ગના લોકો માટે 'નેપ-
યુને' 'સ્વરક્ષણ' પોલીસીની
યોજના દાખલ કરી છે જેમાં:

માસિક રૂા. ૧-૬-૦ ના
પ્રીમીઅમથી

રૂા. ૩૦૦૦ની પોલીસીનું
રક્ષણ મળે છે.

ને પ યુ ન એ સ્યુ ર ન્સ કું. લી.

હેડ ઓફીસ:-નેપયુન બીલ્ડીંગ, મુંબઈ :: પાંચકુવા દરવાજા બહાર, અમદાવાદ.

જોડા ફોન નં. ૫૩૭૦

તાજાં અને સ્વાદીષ્ટ દાસના

સુરતી ખમણ

અનેડ છે.

મા. પિતામ્બરદાસ કાનજીભાઈ

મ્યુ. સામે, નવોવાસ, અમદાવાદ.

અરકેતિહાસ

તાવ અને બરોળ માટે સર્વોત્તમ

● દરેક સ્થળે મળે છે. ●

વિવિધ જાતની મનપસંદ

ટોપીઓ, છત્રીઓ ને

ફેન્સી હોઝીયરીના વેપાર

વસંત એન્ડ કંપની

રાયપુર ચકલા, પરબડીની પાળ સામે,

અમદાવાદ.

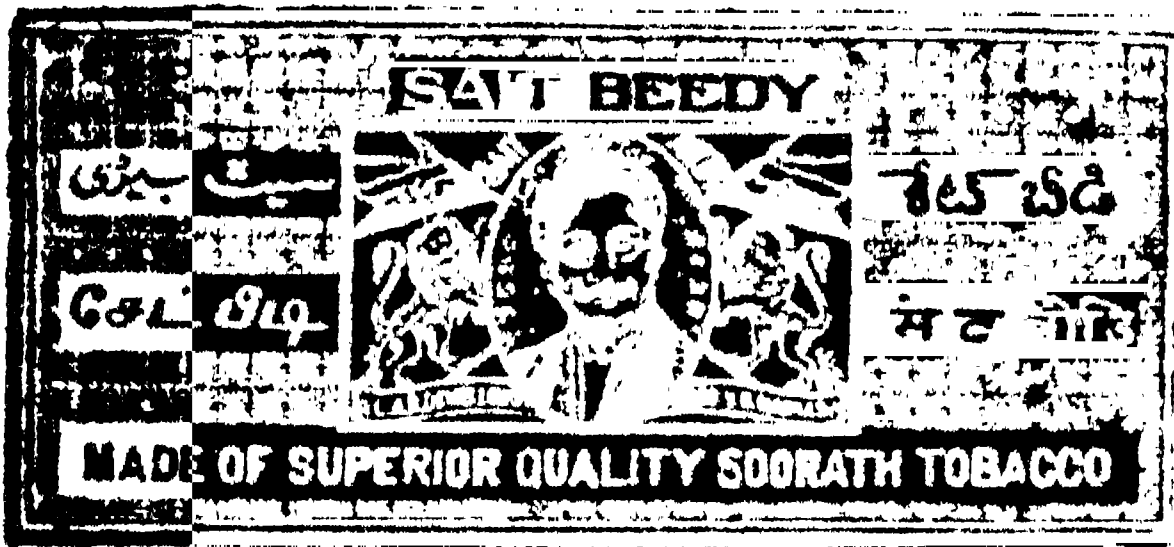

તમારાં દિવાનખાનાં

ખોપકર

ફોટોગ્રાફ્સ અને પેઇન્ટિંગ્સથી
સુ શો ભિ ત બ ના વો.

૭૪૪, ગાંધીરોડ,
અમદાવાદ.

શેઠ
બીડી
વાપરો

બીડીના શોખીનાને સુચના

અમારી બીડી કીંમતી ગુજરાતી તથા નીપાણી તમાકુ તથા ઉમદા પત્તાથી
ખાસ તૈયાર કરવામાં આવે છે. તે હિંદુસ્તાન તથા બરમામાં ઉપરના
મુખેથી લોકપ્રિય બનેલી છે. શેઠ બીડીની એક વખત અજમાવણ કરવા
જલામણ છે.

દરેક વેપારી ખાસેથી મળશે.

શેઠ બીડી બ્રાન્ચ ફ. નં. ૨૧૨૮, કાળુપુર દરવાજા બંદર
અમદાવાદ.

: મુદ્રક :
નંદલાલ ચુનીલાલ બોડીવાળા

: મુદ્રણસ્થાન :
બી સરસ્વતી પ્રીન્ટીંગ વર્ક્સ,
સારંગપુર, ઘાસીરામની પોળ પાસે,
અમદાવાદ.

: પ્રકાશક :
જયંતકુમાર પાઠક
૭૭૩, લાલની પોળ,
અમદાવાદ.

કાણુ કહે છે કે જ્યોતિષ ખોટું છે ?
‘તે તો ખરો ગણુત્રીબાજ જ્યોતિષ જ કહી બતાવે છે.’
 તે માટે અમારા ઘણામાંના સરટીફિકેટોમાંથી
 નીચેના પુરાવા વાંચો.

અમદાવાદ, તા. ૨૬-૨-૪૨

ભાઈશ્રી પ્રો. નરહર ભટ્ટ

હું આપની પાસે તારીખ
 ૧૫-૧-૪૨ ના રોજ આવેલ જે
 વખતે આપે પ્રશ્ન કુંડલી ઉપરથી
 મારા પિતાશ્રીનું મૃત્યુ અમુક તારીખે
 થશે તે મને રૂબરૂમાં કહેલ. જે માની
 શકવાને હું કમુલ નહોતો. પણ હૃદય
 ઇચ્છાનુસાર મારા પિતાશ્રીનો આપે
 આપેલ ટાઇમે સ્વર્ગવાસ થયો છે.

મને આપની જ્યોતિષ ગણુત્રી
 ઉપર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ અને માનની

દ્રષ્ટિ પેદા થઈ છે. હૃદય આપની વિદ્યાને ઉત્તેજન આપો.

એન. લી. ખોડીદાસ જયશંકર ત્રિવેદી

મીકેનિકલ એન્જનીયર એન્ડ ઇલેક્ટ્રીશીયન

હે. દરીઆપુર—વાડીગામ, અમદાવાદ.

તો હવે તમારું આવા કટોકટીના ટાઈમમાં શું થશે ?

પ્રો. નરહરભટ્ટ

(સાંગલી સ્ટેટના રાજકુમાર મુખ્ય શિષ્ય જેડે
 જ્યોતિષ શીખેલ. એસ્ટ્રોલોજર, પામિસ્ટ
 મેગ્નેટીસ્ટ એન્ડ કોટન એક્સપર્ટ)

C/o શ્રી. પન્નાસની જ્યોતિષ કાર્યાલય

હે. સારંગપુર રણછોડજીની પોળ પાસે, શામસંગાની પોળની
 બારી આગળ, અમદાવાદ.

તા. કે. જન્માક્ષર અગર જન્મોતરી પાસે હોય તો જરૂરી સાથે લાવવા.
 બહારગામવાળાઓએ પાંચ પ્રશ્નો શી સાથે રૂ. ૧ મોકલવો. પ્રશ્ન
 લખતી વખતની તારીખ તથા ટાઈમ લખવો.

તમારા બાળકની તંદુરસ્તી માટે

શુદ્ધ ઘી, દુધ અને
માખણના બનાવેલ

બાલી અને

મીલ્ક

બીસ્કીટ આપો

બાલી અને ટોસ્ટ માટેનું અગ્રેડ રસણ.

MODERN

ભારત બીસ્કીટ ફેક્ટરી

ન્યુ વાસણ મારકીટ સામે. માણિક્યોક—અમદાવાદ.

